

การปรับเปลี่ยนเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรีที่ส่งผลกระทบต่อการจัดการเรียนการสอนหมวดวิชาศึกษาทั่วไป: โอกาสและความท้าทาย

รศ.ดร. บัณฑิต ทิพากร

(ร่าง)เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี

สำหรับ(ร่าง)เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี ปี พ.ศ. xxxx ...ยังไม่ทราบว่า จะประกาศใช้เป็นทางการปี พ.ศ. เท่าใด... มีส่วนสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนหมวดวิชาศึกษาทั่วไปดังนี้

1. (ร่าง)คำนิยามหมวดวิชาศึกษาทั่วไปหมายถึง **หมวดวิชาที่เสริมสร้างความเป็นมนุษย์ให้พร้อมสำหรับโลกปัจจุบันและอนาคต** เพื่อให้เป็นบุคคลผู้ใฝ่รู้และมีทักษะที่จำเป็นสำหรับศตวรรษที่ 21 อย่างครบถ้วน เป็นผู้ตระหนักรู้ถึงการบูรณาการศาสตร์ต่าง ๆ ในการพัฒนาหรือแก้ไขปัญหา เป็นผู้ที่สามารถสร้างโอกาสและคุณค่าให้ตนเองและสังคม รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมและของโลก เป็นบุคคลที่ดำรงตนเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง มีจริยธรรมและยึดมั่นในสิ่งที่ถูกต้อง รู้คุณค่าและรักษาชาติกำเนิด ร่วมมือรวมพลังเพื่อสร้างสรรค์และพัฒนาสังคมอย่างยั่งยืน
2. สถาบันอุดมศึกษาอาจจัดวิชาศึกษาทั่วไปในลักษณะจำแนกเป็นรายวิชาหรือลักษณะบูรณาการใด ๆ ก็ได้ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของหมวดวิชาศึกษาทั่วไป โดยมีจำนวนหน่วยกิตรวมไม่น้อยกว่า 24 หน่วยกิต โดยต้องแสดงการวัดและประเมินผลที่สะท้อนการบรรลุผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียนที่สอดคล้องกับปรัชญาและวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาวิชาศึกษาทั่วไปได้อย่างชัดเจน
3. การจัดวิชาศึกษาทั่วไปสำหรับหลักสูตรปริญญาตรี (ต่อเนื่อง) อาจได้รับการยกเว้นรายวิชาที่ได้ศึกษามาแล้วในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงหรือระดับอนุปริญญา ทั้งนี้จำนวนหน่วยกิตของรายวิชาที่ได้รับยกเว้นดังกล่าว เมื่อนับรวมกับรายวิชาที่จะศึกษาเพิ่มเติมในหลักสูตรปริญญาตรี (ต่อเนื่อง) ต้องไม่น้อยกว่า 24 หน่วยกิต
4. ใน(ร่าง)แนวทางบริหารเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรีได้กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนหมวดวิชาศึกษาทั่วไป ควรเป็นการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลายเพื่อสร้างทักษะชีวิตและการอยู่ร่วมกันในสังคม โดยอาจจัดการเรียนการสอนและสร้างเสริมประสบการณ์ทั้งในและ

นอกห้องเรียน เพื่อให้ให้นักศึกษาบรรลุผลลัพธ์การเรียนรู้ตามเจตนารมณ์ของหมวดวิชาศึกษาทั่วไป และตาม**อัตลักษณ์**ของสถาบันอุดมศึกษา

ตลอดเวลาหลายปีที่ผ่านมา ...ผมต้องขอโทษที่อาจจะพูดตรงเกินไป แต่เป็นความจริงที่เราต้องยอมรับ... นิสิต/นักศึกษาและคณาจารย์ในศาสตร์สาขาวิชาการและวิชาชีพเฉพาะจำนวนไม่น้อยที่ไม่เห็นความสำคัญของการศึกษาทั่วไปและกลับเห็นว่าเป็นส่วนเกินในหลักสูตร และทำให้เวลา ...หน่วยกิต... ขาดหายไปในการศึกษารายวิชาเฉพาะศาสตร์ของตน ผมเห็นว่าส่วนหนึ่งเนื่องจากเราไม่สามารถพิสูจน์ให้เห็นชัดเจนว่า “**ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์**” ...ตามนิยามของการศึกษาทั่วไปที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน... จะส่งเสริมให้บัณฑิตทำงานเลี้ยงชีพได้อย่างประสบความสำเร็จมากกว่าการศึกษาเรียนรู้รายวิชาเฉพาะให้ลึกเพื่อ “**รู้รอบ**”

จากนิยามใหม่ในร่างที่กำหนด ...ซึ่งคงจะประกาศใช้อีกไม่นาน... ในความคิดผมไม่ได้แตกต่างจากหลักการและแนวคิดการศึกษาทั่วไปที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ...**การศึกษาเต็มเต็มให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ (The Whole Person)**... แต่ด้วย**วิธีการ(เต็มเต็ม)ที่แตกต่าง ...“การบูรณาการ (Integration)”**... และมอง**ปัจจุบันและอนาคตมากกว่าอดีต** ...ทักษะความสามารถในการทำงานและ**วิถีชีวิตใหม่**ของศตวรรษที่ 21... ผมไม่มองเป็นอุปสรรค แต่เป็น “โอกาส” และ “ความท้าทาย” ที่จะ “Rebranding” เป็นหมวดวิชาเพื่อทำงานเลี้ยงชีพได้อย่างยั่งยืนสำหรับสังคมศตวรรษที่ 21 ซึ่งเป็นสังคมดิจิทัลที่มีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นอย่างฉับไว และฉับพลัน ไม่คาดคิดเป็น “**ปกติประจำ**”

การอุดมศึกษาสำหรับสังคมยุคดิจิทัล: บ่มเพาะบัณฑิตที่รอบรู้(เก่ง)ทำงานได้หลายบทบาทและรู้รอบ(ฉลาด) วิชาการ “Versatelist”

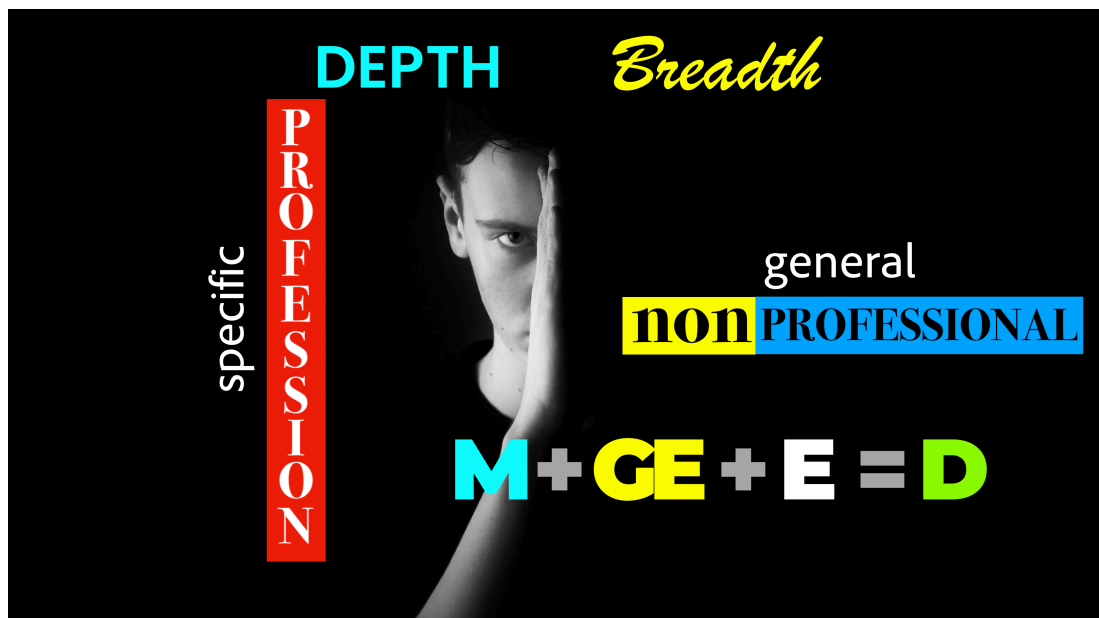
ตั้งแต่สังคมโลกเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 สถาบันอุดมศึกษาไทยได้รับสัญญาณต่าง ๆ ถึงความต้องการ “**ทักษะปกติใหม่ (New Normal)**” สำหรับบัณฑิตเพื่อทำงานเลี้ยงชีพบนฐาน “**วิถีชีวิตที่เปลี่ยนไปไม่เหมือนเดิม**” แต่หลังสถานการณ์การแพร่ระบาดไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) สังคมโลกได้ตระหนักและเห็นภาพชัดเจนว่า “**ทุกวันนี้สรรพสิ่งในโลกไม่ยั่งยืน หมดยุค หรือเปลี่ยนรูปเป็นสิ่งอื่นที่ไม่เหมือนเดิมได้อย่างฉับไว และฉับพลัน อย่างไม่คาดคิด**” หรืออีกนัยหนึ่งคือบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษาไทยคาดหวังว่าจะไม่ “**ยึดติด**” ทำงานอาชีพหนึ่งหรือสองอาชีพในช่วงชีวิตการทำงาน แต่บัณฑิตจะต้องทำงาน “**ร่วมสมัย (Contemporary)**” ที่เกิดขึ้นในแต่ละช่วงขณะ ...ซึ่งไม่ยั่งยืน... และต้อง**เรียนรู้ให้ทำได้อย่างรวดเร็วตลอดจนพัฒนาศักยภาพเตรียมพร้อมสำหรับ “คลื่นลูกใหม่”** เป็นอย่างนี้ “**ต่อเนื่อง (Continuing)**” ไปตลอดชีวิตการทำงาน ...การทำงานในอนาคตจึงเป็นการ**เรียนรู้**... ซึ่งเป็นความท้าทายที่พลิกผันระบบการศึกษาเดิมให้เกิดการ “**เปลี่ยนแปลงแนวคิดจากฐานราก (Transforming)**” แบบ “**กลับทาง**” ...(ด้าน)หน้าเป็น(ด้าน)หลัง หรือ(ด้าน)หลังเป็น(ด้าน)หน้า...

การจัดการอุดมศึกษาที่นิยมในปัจจุบันจะประกอบด้วยองค์ประกอบที่สำคัญสองส่วน (ดังแสดงในรูปที่ 1) คือ

- การศึกษาสร้างความ “**รอบรู้**” เพื่อ(ดำรง)ชีวิตอยู่ในสังคม การจัดการศึกษาเป็นในลักษณะบ่มเพาะ**ความรู้ ทักษะความสามารถ และเจตคติ** ...หรือที่ผมชอบเรียกว่า “**ความสมรรถ**” ... ซึ่ง

ทำงานและดำเนินชีวิตทั่วไป ที่สามารถ “ถ่ายโอน (Transferable)” สู่การทำงานเชิงกว้าง (Breadth) ที่ไม่เป็นส่วนหนึ่งของศาสตร์สาขาวิชาการและวิชาชีพใด ๆ กล่าวคือสามารถทำให้บัณฑิตปรับตัวทำงานประสบความสำเร็จในหลากหลายบริบทและอาชีพ...(ทำงาน)เก่ง... หรือที่เรียกกันว่าบัณฑิต “ผู้รอบรู้ (Generalist)” ซึ่งในความคิดผมคือ “ความเป็นบัณฑิต” ตามระดับวุฒิการศึกษา แต่มีความเฉพาะมากกว่า “กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา (Qualification Framework)”

- การศึกษาสร้างความ “รู้รอบ” เพื่อ “วิชาชีพ (Profession)” ที่เป็นความต้องการของตลาดแรงงาน การจัดการศึกษาจะเป็นลักษณะบ่มเพาะ **ความสามารถ**ของศาสตร์สาขาวิชาการ และวิชาชีพหนึ่งโดยเฉพาะ เพื่อสร้างความเชี่ยวชาญทำงานประสบความสำเร็จเชิงลึก (Depth) และเน้นความก้าวหน้าในการทำงานวิชาชีพเดี่ยวตลอดช่วงชีวิตการทำงาน ...ฉลาด(วิชาการ)... หรือที่เรียกกันว่าบัณฑิต “ผู้รู้รอบ (Specialist)”

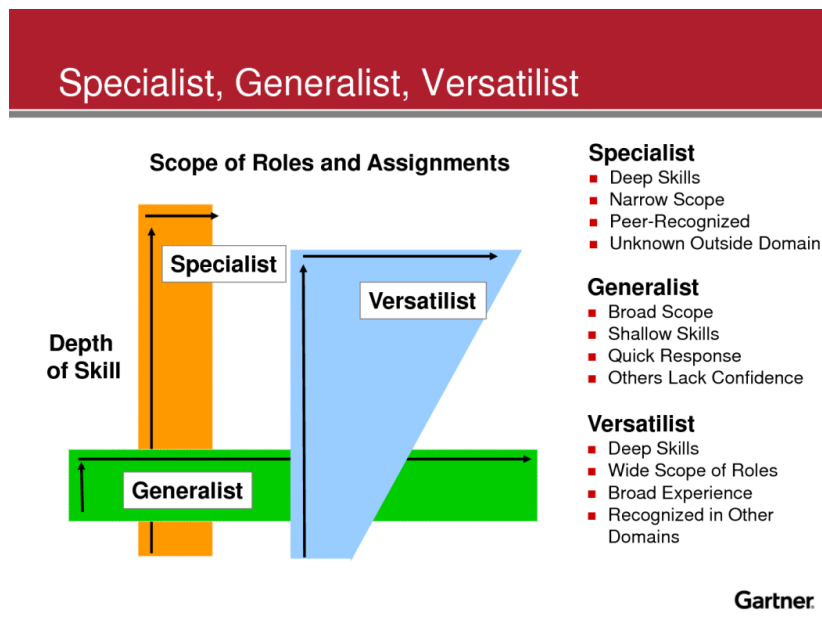

รูปที่ 1 หลักการแนวคิดการจัดการอุดมศึกษาที่นิยมในปัจจุบันที่ประกอบด้วยสองส่วนหลักคือ ส่วนทั่วไป (General) ...“รอบรู้”... และส่วนเฉพาะทาง (Specific) ...“รู้รอบ”...

สถาบันอุดมศึกษาในหลายประเทศเพื่อสร้างบัณฑิตให้ “สมบูรณ์” โดย “เติมเต็มสิ่งที่ขาดไป” ซึ่งกันและกัน ...Complementary... หลักสูตรการอุดมศึกษาระดับปริญญาตรี (Bachelor’s Degree) จึงประกอบด้วย หมวดวิชาเฉพาะวิชาการและวิชาชีพ (Major) หมวดวิชาศึกษาทั่วไป (General Education) และหมวดวิชาเลือกเสรี (Elective) ...หรือ “M + GE + E = D” ดังแสดงในรูปที่ 1... ซึ่งสัดส่วนระหว่างหมวดวิชาทั้งสาม หมวดจะขึ้นกับเป้าประสงค์การผลิตบัณฑิตของหลักสูตรว่าต้องการความเป็นผู้รอบรู้และผู้รอบรู้ในสัดส่วนเท่าไรสำหรับการประกอบอาชีพ

...ซึ่งในประเด็นนี้สำหรับผมต้องมองการศึกษาทั้ง “ระบบเชื่อมโยงกัน” ไม่ใช่เฉพาะอุดมศึกษา ในบางประเทศจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาต้นที่บ่มเพาะความรู้เพียงพอสำหรับการประกอบอาชีพ การศึกษาระดับมัธยมปลาย อาชีวศึกษา และอุดมศึกษาจึงเป็นการศึกษาเพื่อบ่มเพาะความรู้รอบ... แต่สำหรับบางประเทศคิดว่าการบ่มเพาะบัณฑิต “ผู้มีปัญญารอบรู้” จำเป็นอย่างมากสำหรับการพัฒนาต่อยอดความรู้รอบจะจัดการศึกษาหมวดวิชาศึกษาทั่วไปในสัดส่วนเท่ากับหมวดวิชาเฉพาะสำหรับปริญญาตรี แต่จะบ่มเพาะต่อยอดความรู้รอบเชี่ยวชาญด้าน “วิชาการ” หรือด้าน “วิชาชีพ” โดยเฉพาะในระดับบัณฑิตศึกษาดังนั้นนโยบายการศึกษาจำเป็นต้องมองเชื่อมโยงทั้งระบบเพื่อการผลิตกำลังคนที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสำหรับการพัฒนาประเทศ...

เพื่อตอบสนองความต้องการของวิถีชีวิตใหม่ของสังคมยุคดิจิทัล (ดังกล่าวข้างต้น) “กำลังคนปกติใหม่” ต้องทำงานได้หลาย “บทบาท” ท่ามกลางสิ่งใหม่ ความท้าทายที่ซับซ้อน ไม่นั่นนอน และคลุมเครือที่เกิดขึ้นอย่างฉับไว ฉับพลัน ไม่คาดคิด และพลิกผันในแต่ละช่วงขณะ ...ที่คงอยู่เพียงระยะเวลาไม่นาน... — และสามารถสร้างนวัตกรรมจากแนวคิดใหม่ ๆ ที่ยังคลุมเครือให้เป็นรูปธรรมได้จากความเชี่ยวชาญรอบรู้ในเรื่องเฉพาะทาง และด้วยความรอบรู้จากประสบการณ์ทำงานทำให้เข้าใจต้นเหตุและที่มาที่ไปของปัญหาและหรือความท้าทาย ซึ่งบริษัท Gartner ...บริษัทยักษ์ใหญ่ของโลกด้านทำวิจัยและให้คำปรึกษา... ได้ให้คำจำกัดความของกำลังคนปกติใหม่นี้ว่า “Versatelist” ดังแสดงในรูปที่ 2

Gartner

รูปที่ 2 ความแตกต่างของ Versatelist กับ Specialist และ Generalist ตามแนวคิดของบริษัท Gartner

บริษัท Gartner ให้ความแตกต่างระหว่าง Versatelist กับ Specialist ...บัณฑิตผู้มีปัญญารอบรู้เฉพาะทาง ... และ Generalist ...บัณฑิตผู้มีปัญญารอบรู้หลายศาสตร์... (ดูรูปที่ 2) ว่า Versatelist คือ ผู้รอบรู้เฉพาะทาง (Specialist) ...ฉลาดวิชาการ... ที่มีความรอบรู้ —และความยืดหยุ่น (Resilience) สามารถทำงานได้หลายบทบาทปรับตัวตามวิถีการทำงานใหม่ที่เกิดขึ้นอย่างพลิกผันและไม่คาดคิดได้อย่างคล่องแคล่วว่องไว

(Agility) ...เก่งทำงาน... — สามารถใช้ประโยชน์ได้หลากหลายทางเพื่อสร้างโอกาสและคุณค่าให้กับตนเอง
องค์กร และสังคมเพื่อพัฒนาองค์กรและสังคมได้อย่างยั่งยืน ...**ดีมีคุณค่า**...

สำหรับผมคิดว่า Versatilist คือ “บัณฑิตผู้รอบฉลาดวิชาการและรอบรู้ทำงานเก่งใช้ประโยชน์ได้หลาย
สถานการณ์และดีมีคุณค่า” ซึ่งเหมาะสมกับสังคมดิจิทัล แต่ต้องการการจัดการศึกษาในรูปแบบ “บูรณาการ
(Integration)” หมวดวิชาเฉพาะทางกับหมวดวิชาศึกษาทั่วไปให้ผสมผสานเป็นเนื้อเดียว ...a new whole **ไม่
เป็นขนมชั้น** (Layer) ดังที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน...

ความต้องการกำลังคนปกติใหม่เพื่อตอบสนองกำลังคนสำหรับทำงานในสังคมยุคดิจิทัล และนิยาม
การศึกษาทั่วไปใหม่ของ(ร่าง)เกณฑ์มาตรฐานการศึกษาที่กำลังประกาศใช้ ...“เป็นผู้ตระหนักรู้ถึงการบูรณา
การศาสตร์ต่าง ๆ ในการพัฒนาหรือแก้ไขปัญหา” จะเป็นทั้งความท้าทายและสร้างโอกาสเปลี่ยนมุมมอง
“Rebranding” หมวดวิชาศึกษาทั่วไป ...แต่ต้อง “คิดใหม่ ทำใหม่” เพราะโลกต้องการกำลังคนปกติใหม่ที่
แตกต่างจากเดิมอย่างสิ้นเชิง...

หน่วยกิตของหมวดวิชาศึกษาทั่วไปน้อยลงแต่...

เครือข่ายการศึกษาทั่วไปแห่งประเทศไทยและอาจารย์ผู้สอนหมวดวิชาการศึกษาทั่วไปที่นี้หลายท่านมี
ความกังวลเรื่องจำนวนหน่วยกิตที่ “ลดลง” ของหมวดวิชาศึกษาทั่วไปจากอย่างน้อย 30 หน่วยกิต เป็นอย่าง
น้อย 24 หน่วยกิต ...จากหนึ่งในสี่เป็นหนึ่งในห้าของหน่วยกิตรวม 120 หน่วยกิต ตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตร
ปริญญาตรี... ซึ่งมองเผิน ๆ จะดูเหมือนว่าความสำคัญของหมวดวิชาศึกษาทั่วไปลดลง แต่ถ้าอ่านทั้งหมดและ
วิเคราะห์ในภาพรวม ...โดยเฉพาะความสำคัญของการสร้างบัณฑิตสำหรับวิธีการทำงานใหม่ของสังคมยุค
ดิจิทัลดังกล่าวข้างต้น ผมว่าเป็นความท้าทายที่จะ “สร้างภาพลักษณ์ใหม่ (Rebrand)” การศึกษาทั่วไปของ
ประเทศไทยถ้าเราไม่เสียดาย(แรง)สิ่งที่ทำอยู่ปัจจุบัน ...ซึ่งไม่ได้หมายความว่าไม่ดีไม่ถูกต้อง แต่**ไม่เหมาะสม**กับ
สภาวะปัจจุบัน VUCA ที่เปลี่ยนไปไม่เหมือนเดิมอย่างสิ้นเชิง... ที่เริ่มจะเป็นรูปเป็นร่างจะต้องมาเปลี่ยนอีกแล้ว
และ(ร่าง)เกณฑ์มาตรฐานที่จะประกาศใช้ได้เปิดโอกาสให้เรา Rebranding การศึกษาทั่วไปของประเทศไทย

มองย้อนกลับไป(ร่าง)เกณฑ์มาตรฐานข้างต้นในประเด็นที่ว่า “**เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของหมวดวิชา
ศึกษาทั่วไป โดยมีจำนวนหน่วยกิตรวมไม่น้อยกว่า 24 หน่วยกิต โดยต้องแสดงการวัดและประเมินผลที่
สะท้อนการบรรลุผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียนที่สอดคล้องกับปรัชญาและวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษา
วิชาศึกษาทั่วไปได้อย่างชัดเจน**” ถ้าเราไม่ให้ความสำคัญกับจำนวนหน่วยกิตและมุ่งประเด็นไปที่ “การบรรลุ
ผลลัพธ์การเรียนรู้” ที่สอดคล้องกับปรัชญาและวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาวิชาศึกษาทั่วไป ...ซึ่งผมเอง
ไม่ชอบคำว่า “วิชาศึกษาทั่วไป” เพราะถ้าเราจะ Rebranding การศึกษาทั่วไปของประเทศไทย เราต้องก้าว
ข้ามคำว่า “วิชา”...

เปลี่ยนรายวิชาศึกษาทั่วไปเป็นความสมรรถ ..สมรรถภาพ และสมรรถนะ... เพื่อทำงานร่วมสมัยเลี้ยงชีพได้
อย่างยั่งยืนตลอดชีวิตในศตวรรษที่ 21

สิ่งท้าทายก้าวแรกที่เราต้องดำเนินการเพื่อเข้าสู่การ Rebranding คือการกำหนด “ผลลัพธ์การเรียนรู้
(Learning Outcome)” ที่สอดคล้องกับมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาและอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัยใน

บริบทของการเป็นบัณฑิต “Versatelist” ที่มีทักษะทำงานได้ในศตวรรษที่ 21 สำหรับเรื่องความรอบรู้ “เก่งทำงาน” ที่พลิกผันไม่คาดคิด และเกิดขึ้นเป็นประจำอย่างต่อเนื่องได้อย่างไม่คาดฝัน ซึ่งจะเป็นการบ่มเพาะศักยภาพและขีดความสามารถ ...“ความสามารถ” ซึ่งประกอบด้วยสมรรถภาพ (Competence) และสมรรถนะ (Competency)... ที่ไม่ใช่เป็นการกำหนดรายวิชาศึกษาทั่วไปเป็นหน่วยกิตแยกจากหมวดวิชาเฉพาะทาง แต่จะเป็นหน่วยการเรียนรู้ที่บูรณาการเป็นเนื้อเดียวกันของความรู้ (Knowledge) ...ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นความรู้ในศาสตร์เฉพาะทางเพื่อบ่มเพาะความรู้รอบ (ฉลาดวิชาการ)... และทักษะความสามารถ (Skill) ...ซึ่งหมายถึงความสามารถทำงานได้ที่ไม่จำเป็นต้องเป็นทางฝีมือเท่านั้น และเจตคติ (Attitude) เพื่อบ่มเพาะความสมรรถรอบรู้ทำงานใช้ประโยชน์ในหลายบทบาทสำหรับทำงานสร้างคุณค่าให้แก่องค์กร และสังคม ...ดี... คำถามที่สำคัญก็คือความสมรรถ และหรือทักษะทำงานได้ประกอบด้วยอะไรบ้าง ...ซึ่งไม่แตกต่างจากทุกสรรพสิ่งในสังคมยุคดิจิทัลที่จะเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา... ผมจะยกตัวอย่างหนึ่งซึ่งเป็นทักษะทำงานได้หลังสถานการณ์การแพร่ระบาด COVID-19 ของบริษัท McKinsey & Company ดังแสดงในรูปที่ 3

จากรูปที่ 3 จะเห็นได้ว่าทักษะทำงานได้ (Skill) ที่บัณฑิตต้องมีเพื่อพัฒนาความสมรรถสำหรับการทำงานในอนาคตประกอบด้วย 4 ด้านคือ ทักษะทำงานได้ด้านความคิดเชิงปัญญา (Cognitive Skills) ทักษะทำงานได้ด้านการทำงานร่วมกับผู้อื่น (Interpersonal Skills) ทักษะทำงานได้ด้านภาวะผู้นำในตนเองสู่ความสำเร็จในหน้าที่การทำงาน (Self-Leadership Skills) และสุดท้ายทักษะทำงานได้ด้านดิจิทัล (Digital Skills) ถ้าเรามองข้ามรายวิชาที่เน้น “เนื้อหา เครื่องมือ และทักษะฝีมือที่รู้แจ้งในอดีต” ที่ต้องถ่ายทอด เป็นการบ่มเพาะความสมรรถต่าง ๆ เพื่อทำงานร่วมสมัยทั้งในปัจจุบันและคาดว่า ...ถึงแม้จะไม่แน่นอนและกำกวม... ของอนาคต ทักษะทำงานได้ดังกล่าวทั้งสี่ด้านสามารถบูรณาการกับความรู้เฉพาะทางในหลายบริษัท และต้องการเวลาในการฝึกฝนให้เกิดเป็นลักษณะบุคคล (Character) จึงจะสัมฤทธิ์ผล ยกเว้นทักษะดิจิทัลอาจจะต้องเรียนรู้ความรู้เทคโนโลยีดิจิทัลบางอย่างควบคู่กันไป

กล่าวโดยสรุปก็คือการแปลงฐานแนวคิดการศึกษาทั่วไปจากรายวิชาเนื้อหาความรู้ ...หรือการบูรณาการเนื้อหาความรู้... มาเป็นฐานบูรณาการความสมรรถที่จำเป็นสำหรับการทำงานร่วมสมัยกับความรู้ในหมวดวิชาเฉพาะเพื่อสร้างความสมบูรณ์ในบัณฑิตเพื่อทำงานเลี้ยงชีพได้อย่างยั่งยืนในศตวรรษที่ 21 โดยจัดการเรียนรู้เป็นการเรียนรู้เชิงบูรณาการ (Integrative Learning)

การเรียนรู้เชิงบูรณาการเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่สร้างความเชื่อมโยงระหว่างความสมรรถ ...ความรู้ ทักษะทำงานได้ และเจตคติ หรือลักษณะบุคคล... ทั้งเชิงกว้างกับเชิงลึก —เชื่อมโยงการเรียนรู้ทั้งในบริบทห้องเรียนและประสบการณ์การทำงานร่วมสมัยในแต่ละช่วงขณะ —เชื่อมโยงชีวิตและการดำรงชีพ —เชื่อมโยงมนุษย์และเครื่องจักราณาฉลาด และที่สำคัญที่สุดสุดท้าย —“เชื่อมโยงการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อทำงานร่วมสมัยเลี้ยงชีพได้อย่างยั่งยืน” ซึ่งถ้ามีโอกาสคงได้กล่าวถึงในรายละเอียดต่อไป

Our research identified 56 foundational skills that will help citizens thrive in the future of work.

56 DELTAS¹ across 13 skill groups and four categories

<h3>Cognitive</h3> <table border="1"> <tr> <td> Critical thinking <ul style="list-style-type: none"> ● Structured problem solving ● Logical reasoning ● Understanding biases ● Seeking relevant information </td> <td> Planning and ways of working <ul style="list-style-type: none"> ● Work-plan development ● Time management and prioritization ● Agile thinking ● Ability to learn </td> </tr> <tr> <td> Communication <ul style="list-style-type: none"> ● Storytelling and public speaking ● Asking the right questions ● Synthesizing messages ● Active listening </td> <td> Mental flexibility <ul style="list-style-type: none"> ● Creativity and imagination ● Translating knowledge to different contexts ● Adopting a different perspective ● Adaptability </td> </tr> </table>		Critical thinking <ul style="list-style-type: none"> ● Structured problem solving ● Logical reasoning ● Understanding biases ● Seeking relevant information 	Planning and ways of working <ul style="list-style-type: none"> ● Work-plan development ● Time management and prioritization ● Agile thinking ● Ability to learn 	Communication <ul style="list-style-type: none"> ● Storytelling and public speaking ● Asking the right questions ● Synthesizing messages ● Active listening 	Mental flexibility <ul style="list-style-type: none"> ● Creativity and imagination ● Translating knowledge to different contexts ● Adopting a different perspective ● Adaptability 	<h3>Interpersonal</h3> <table border="1"> <tr> <td> Mobilizing systems <ul style="list-style-type: none"> ● Role modeling ● Win-win negotiations ● Crafting an inspiring vision ● Organizational awareness </td> <td> Developing relationships <ul style="list-style-type: none"> ● Empathy ● Inspiring trust ● Humility ● Sociability </td> </tr> <tr> <td colspan="2"> Teamwork effectiveness <ul style="list-style-type: none"> ● Fostering inclusiveness ● Motivating different personalities ● Resolving conflicts ● Collaboration ● Coaching ● Empowering </td> </tr> </table>		Mobilizing systems <ul style="list-style-type: none"> ● Role modeling ● Win-win negotiations ● Crafting an inspiring vision ● Organizational awareness 	Developing relationships <ul style="list-style-type: none"> ● Empathy ● Inspiring trust ● Humility ● Sociability 	Teamwork effectiveness <ul style="list-style-type: none"> ● Fostering inclusiveness ● Motivating different personalities ● Resolving conflicts ● Collaboration ● Coaching ● Empowering 					
Critical thinking <ul style="list-style-type: none"> ● Structured problem solving ● Logical reasoning ● Understanding biases ● Seeking relevant information 	Planning and ways of working <ul style="list-style-type: none"> ● Work-plan development ● Time management and prioritization ● Agile thinking ● Ability to learn 														
Communication <ul style="list-style-type: none"> ● Storytelling and public speaking ● Asking the right questions ● Synthesizing messages ● Active listening 	Mental flexibility <ul style="list-style-type: none"> ● Creativity and imagination ● Translating knowledge to different contexts ● Adopting a different perspective ● Adaptability 														
Mobilizing systems <ul style="list-style-type: none"> ● Role modeling ● Win-win negotiations ● Crafting an inspiring vision ● Organizational awareness 	Developing relationships <ul style="list-style-type: none"> ● Empathy ● Inspiring trust ● Humility ● Sociability 														
Teamwork effectiveness <ul style="list-style-type: none"> ● Fostering inclusiveness ● Motivating different personalities ● Resolving conflicts ● Collaboration ● Coaching ● Empowering 															
<h3>Self-leadership</h3> <table border="1"> <tr> <td colspan="2"> Self-awareness and self-management <ul style="list-style-type: none"> ● Understanding own emotions and triggers ● Self-control and regulation ● Understanding own strengths ● Integrity ● Self-motivation and wellness ● Self-confidence </td> </tr> <tr> <td colspan="2"> Entrepreneurship <ul style="list-style-type: none"> ● Courage and risk-taking ● Driving change and innovation ● Energy, passion, and optimism ● Breaking orthodoxies </td> </tr> <tr> <td colspan="2"> Goals achievement <ul style="list-style-type: none"> ● Ownership and decisiveness ● Achievement orientation ● Grit and persistence ● Coping with uncertainty ● Self-development </td> </tr> </table>		Self-awareness and self-management <ul style="list-style-type: none"> ● Understanding own emotions and triggers ● Self-control and regulation ● Understanding own strengths ● Integrity ● Self-motivation and wellness ● Self-confidence 		Entrepreneurship <ul style="list-style-type: none"> ● Courage and risk-taking ● Driving change and innovation ● Energy, passion, and optimism ● Breaking orthodoxies 		Goals achievement <ul style="list-style-type: none"> ● Ownership and decisiveness ● Achievement orientation ● Grit and persistence ● Coping with uncertainty ● Self-development 		<h3>Digital</h3> <table border="1"> <tr> <td colspan="2"> Digital fluency and citizenship <ul style="list-style-type: none"> ● Digital literacy ● Digital learning ● Digital collaboration ● Digital ethics </td> </tr> <tr> <td colspan="2"> Software use and development <ul style="list-style-type: none"> ● Programming literacy ● Data analysis and statistics ● Computational and algorithmic thinking </td> </tr> <tr> <td colspan="2"> Understanding digital systems <ul style="list-style-type: none"> ● Data literacy ● Smart systems ● Cybersecurity literacy ● Tech translation and enablement </td> </tr> </table>		Digital fluency and citizenship <ul style="list-style-type: none"> ● Digital literacy ● Digital learning ● Digital collaboration ● Digital ethics 		Software use and development <ul style="list-style-type: none"> ● Programming literacy ● Data analysis and statistics ● Computational and algorithmic thinking 		Understanding digital systems <ul style="list-style-type: none"> ● Data literacy ● Smart systems ● Cybersecurity literacy ● Tech translation and enablement 	
Self-awareness and self-management <ul style="list-style-type: none"> ● Understanding own emotions and triggers ● Self-control and regulation ● Understanding own strengths ● Integrity ● Self-motivation and wellness ● Self-confidence 															
Entrepreneurship <ul style="list-style-type: none"> ● Courage and risk-taking ● Driving change and innovation ● Energy, passion, and optimism ● Breaking orthodoxies 															
Goals achievement <ul style="list-style-type: none"> ● Ownership and decisiveness ● Achievement orientation ● Grit and persistence ● Coping with uncertainty ● Self-development 															
Digital fluency and citizenship <ul style="list-style-type: none"> ● Digital literacy ● Digital learning ● Digital collaboration ● Digital ethics 															
Software use and development <ul style="list-style-type: none"> ● Programming literacy ● Data analysis and statistics ● Computational and algorithmic thinking 															
Understanding digital systems <ul style="list-style-type: none"> ● Data literacy ● Smart systems ● Cybersecurity literacy ● Tech translation and enablement 															

¹Distinct elements of talent.

McKinsey & Company

รูปที่ 3 ทักษะที่สามารถสร้างศักยภาพและขีดความสามารถสำหรับการทำงานในอนาคตซึ่งมีวิธีการทำงานที่เปลี่ยนไปให้ประสบความสำเร็จ (เสนอโดยบริษัท McKinsey & Company)

ความท้าทายที่น่าทำ

เราคงปฏิเสธไม่ได้ว่า “ข้อมูล (Data)” มีความสำคัญมากในโลกยุคปัจจุบัน หลักสูตร Data Science เพื่อผลิตบัณฑิตวิชาชีพ Data Scientist จึงเป็นเป้าหมายที่นิยมของหลักสูตรใหม่สำหรับสถาบันอุดมศึกษาไทยในเวลานี้ ถ้าวิเคราะห์พิจารณาให้ถ่องแท้ไม่ยึดติดหลักสูตรในนี้เป็นหลักสูตรที่จะเห็นภาพชัดของการเรียนรู้

เชื่อมโยงบูรณาการสิ่งที่ตรงข้ามแต่เสริมซึ่งกันและกัน (Complementary) ซึ่งขอฝากเป็นการบ้านให้ทุกท่าน
ในที่นี่

สุดท้าย

เครือข่ายการศึกษาทั่วไปแห่งประเทศไทยและอาจารย์หมวดวิชาศึกษาทั่วไปในที่นี่ทุกท่านควรมอง(ร่าง)
เกณฑ์มาตรฐานการศึกษาใหม่ที่จะประกาศใช้แบบไม่อ่านเฉพาะตัวอักษร แต่ให้พิจารณาถึงเจตนารมณ์
หลักการ และแนวคิดเป็นหลักเพราะโลกปัจจุบันนี้ ...ที่การเปลี่ยนแปลงเป็นเรื่องปกติประจำ...

สิ่งที่เห็นในปัจจุบันอาจจะไม่ใช่
สิ่งที่จะเป็นในอนาคต

